

Előfizetési ár:

Egy évre — — 4 forint.
Fél évre — — 2 forint.
3 hónapra — — 1 forint.
1 hónapra — — 40 krajc.

Szerkesztőség

és kiadóhivatala a „Csongrád” könyvnyomdájában, (Schwarz Ignác-féle ház) hova a kéziratok és előfizetési pénzek is küldendők.

CSONGRÁD

TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos sor egyszeri beiktatása 10 kr., két hasábos 20 kr., három hasábos 30 kr. Legalább háromszori közlésnél a fele díj számítatik. Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilvántartás

minden egyes sor 20 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Kéziratok visszaszolgáltatására nem vállalkozik a szerkesztőség

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

CSONGRÁDI GÁBOR.

EGYES SZÁM ÁRA IO KRAJCZÁR

Alleluja!

A feltámadás nagy napját üli a keresztény világ. Méltán örvend a kereszténység, midőn milliók ajkáról fölhangzik: Föltámadt Krisztus e napon alleluja!

A mi a külső természetre a dermesztő fagy után a tavasz enyhe fuvalma, egy zivataros éj után a nap fényes derűje — az volt az emberi társadalom viszonyaira Krisztusnak a sírból való feltámadása; s a ki az angyal által elhengerített kősziklát vissza hengeritené, az a társadalmi élet legdrágább kincseit temetné alája; mert a sírból sugárzik elő minden valódi haladás és civilizáció.

Hosannát kiált ma mindenfelé a keresztény világ. Hosanával fogadja az emberiség megváltásának ünnepén a feltámadott Istenembert — kibén az erénynek a gonoszság feletti diadamas bajnokát tiszteli és imádja a föld kerekességén minden nép, mely békétől szabadulni óhajt; s mely a világ történelem e magasztos alakja, és diadara jutott eszméi előtt tisztelettel és imádással hajol meg

Szent áhitattal telik el ma minden szép és nem s tettek után hervuló kebel; mert ma legalább lelki szemével látja megdicőülni az isteni erényt, melyet ma még önző érdekek harci zajában lábbal tapod az emberiségnek azon része, melyet nem a jog és igazság, — nem a Jézusi szelidség és szeretet — hanem a mindennapi tapasztalás szerint: egyesek önkénye és a vak elfogultság setét éjjelében fetrengő intriguák vezérelnek.

A husvét ünnepe hirdeti nekünk az igazság győzelmét!

Az eltemetett, de feltámadott igazság hirdeti nekünk, hogy az isteni szikra, a jog és igazság nem hal meg soha!

Eltemetik ugyan egy ideig sivar, szivtelen poroszlok; reá hányják lelketlen, durva kezeikkel a siri hantot, s mosolyogva állnak a sír felett; ámde a jog él; erre nem terjed ki hatalmuk; s míg egész önhittséggel azt képzelik: hogy kioltották a nemes életet, addig az isteni szikra lángra lobban — kitor a koporsóból, s követeli magának eltiport jogait!

A husvét ünnepe az eltemetett igazságnak e diadalmi ünnepére emlékeztet bennünket! Hajoljunk meg az isteni nagyság előtt!

A költőként:

„Higgyünk, reméljünk egy jobb hazát,
S benne az erény diadalát.”

Higgyük és reméljük: hogy amint isteni megváltónk feltámadott a halálból, úgy fog diadalmasan kikelni egykor koporsójából a századok óta mély álomban szendergő igazság is!

De hogy ez megtörténhessék; — hogy a néhány siri hantot széthányhassuk az isteni eszme koporsójáról, ültessük be szívünkbe megváltónk magasztos elvét: a szeretetet; — támasszuk fel újra az egymás iránti bizalmat, melyet egyesek érdekei lelünkben megbénítottak.

Ezzel ünnepezzük meg a husvétit; — ez legyen erkölcsi és társadalmi romlottságunkból az új életre ébredésnek tiszta fényben lángoló szövétéke!

Erkölcsei romlottság.

Nyílt titok, hogy az 1887. évben megtartott általános országgyűlési képviselő választások alkalmából a csongrádi szabadalvúpart törzs tagjai és Szivák Imre jelölt között, mert az a közönség kárára egyes párt tagok érdekében egyezséget kötött, éles ellentét fejlődött ki és nyílt titok azis hogy Szivák ellen, a párt törzs tagjai csak azért nem állítottak jelöltet, mert Csatár Zsigmond lépett föl függetlenségi programmal, és tartani lehetett attól, hogy két szabadalvú párti jelölt között, majd Csatár győz; de nyílt titok azis, hogy Szivák ellenében egy jelölt felállítását Csemegi volt főszolgabíró ellensúlyozta és végre nyílt titok különösen az, hogy Csemegi azon körülményre való tekintettel, mert Szivák, vele szemben állásának megtartását illetőleg — gavallérságára hivatkozott, vele az összeköttetést megszakította, mely körülmény, illetőleg körülményekből és azok fejleményeiből az ellentét, ellenszenvvé fajult át és bekövetkezett a társadalmi élet elposványosodása és Csongrád városának anyagi és erkölcsi tönkretétele, mert Csongrád város kormányzását érdeklőleg, bele sodortatott Szivák minden egyes, különösen pártja vezéregyéniségeit érdeklő ügybeni beavatkozásra és belolyását részint a miniszteriumoknál részint a vármegye intéző egyéneinél akként érvényesítette, amint pártja vezéregyéniségei által érdeküknek megfelelőleg informáltatott és mert az elért sikereknek, igen gyakran a város érdeke eset áldozatul, — bekövetkezett, hogy Csemegi főszolgabíró a Csongrádon 1887. évben megtartott tisztújítás alkalmából, azért, — mert Szivák, — bíró jelöltjét nem tartotta alkalmasnak huzzer lélekből álló, — már akkor is bonyodalmas és sok nehéz ségekkel küzdő város ügyeinek vezetésére, és kifejtette nézetét és aggodalmát Cson-

grádvármegye allspánja előtt, de az alispán Szivák nyomásának hatása alatt oly erélyes hangon követelte Szivák bizalmi egyénének kijelölését, hogy az Csemegi főszolgabírót sértette, Csemegi beadta főszolgabírói állásáról lemondását és csak a főispán beavatkozásának lehetett tulajdonítani, hogy a vizsály nevezett főszolgabíró és a vármegye alispánja között botrányos fordulatot nem vett, de mint a hamu alatt lappangó szikra, mely csak egy kis gyulékony anyagra vár, hogy lángra lobbanjon, úgy állott az időtől kezdve a viszony az alispán és nevezett főszolgabíró között, elannyira, hogy midőn az alispán azt követelte az illető főszolgabírótól, hogy egy közeli rokonát kistelekre jegyzőnek választasson meg, azt már határozottan megtagadta és szolgabíró társával együtt átadták a választás jogát az alispánnak, ki keresztül vezetette ugyan rokonának megválasztását, de hogy a mai napig sok levele — és névjegyébe — tekintőleg beavatkozásába került, annak állásába való megtartása, arról az illetékes hatóságok, hol az illető jegyzőnek dolga volt, kiállíthatják a bizonyítványokat. Ezen időszak alá esett Csongrád város határának árvíz általi elöntése és a csongrádsóvényházi ármentesítő és belvízszabályozó társulatnak megalakítása, a mely ügyekben Csemegi főszolgabíró Szivákkal és pártja vezértagjaival nemcsak ellentétes állást foglalt el, hanem már 1888. évi február hó 15-ő napjaiban bejelentette az alispánnak, hogy ha Csongrád és vidéke megvédése érdekében hathatós intézkedések nem tétetnek, okvetlenül az árvízáldozatául esik és állást foglalt nem a társulat alakítása ellen, mert azt megalakítani a miniszternek joga volt és van, hanem annak előfeltételeit képező tárgyalások és egyezkedési kísérletek mellőzése miatt és midőn a Szivák pártnak fővezére Réti Ferencz egy nagy a vármegye legtekintélyesebb egyénei előtt tartott gyűlésen kijelentete, hogy az ártéri költségek Csongrád egész közönségére aránylagosan fognak felosztani és ártéri kirovási könyvecskét senki házához nem fognak vinni, az ámitás ezen kvalifikálhatlan módja oly megdöbbentő hatást gyakorolt nevezett főszolgabíróra, hogy teljesen szakított Szivákkal és innen keletkezett tulajdonképen azon minden tisztességes egyénre megbotrányoztató hatást gyakorlott eljárás, hogy nevezett főszolgabíró a vármegyei tisztújítás előtt, elővizsgálat mellőzésével, a legravaszbabb fondorlattal kombinált ügy miatt, állásától felfüggesztetett, ellene a fegyelmi vizsgálat elrendeltetett és összes ingó és ingatlan vagyonára a biztosítás foganatosított és most már, miután gróf Teleki volt belügyminiszter ur által is végnapjainak utolsó óráiban helyben hagyást nyert a vármegye közigazgatási bizottságának botrányossá vált ügye. — Tárgyaljuk le az ügyet a nyilvánosság előtt, hogy a nagyközönség ítélhessen fölötte, hogy szabad-e egy alkot-

mányos országban ilyen és hasonló dolgoknak megtörténni?

Csongrád város és határának egy része 1876. évben az árvíz által elöntetett és a szentes-csongrádi országúti töltés nemcsak megrongáltatott, hanem 5 helyen átszakított, hogy tehát a következő évben esetleg bekövetkehető tavaszi áradás az említett töltést védképes állapotban találja, Csemegi az időben Csongrád város volt polgármestere előterjesztéssel élt, a városi közgyűlés előtt, állítván, hogy miután a vármegye intező egyénei azon nézetet táplálják az említett töltés építésével szemben, hogy a vármegye nem lehet kötelezhető Csongrád érdekében védvonalat építtetni és azt fenntartatni, ő hajlandó a Csongrád városban összeirt vármegyei közmunka erőt az említett töltés jókarban hozására fordítani. — De miután a szakadások csak fel fogadott kubikos munkások által lehetnek célszerűen betölthetők és miután az árvíz által elöntött birtokokosok el vannak foglalva összedöntött gazdasági épületeik építésével s ekként nem lehetnek kötelezhető közmunkájuk ledolgoztatására, terhükre kéretnek a vármegyétől 2000 frt kölcsön. A közgyűlés az indítványt elfogadta és a nyert 2000 frt kölcsön összegből a vármegye utibiztosának vezetésével a szakadások betömettek és a fölhasznált 2000 frtról szóló számadás a kölcsönt vevő hatóságnak beadatott, mely azt tudomásul vévén, megbizta nevezett polgármesterét, hogy a hátralékot a közmunka kötelesektől a vármegye részére járandó kölcsön összeget hajtassa be. — A hátralékoktól azonban 1879. év végéig csak mint 1500 frt lehetett behajtható, mely összegből a végrehajtási költségek kifizetése után 1880. január hó 28-án, mikor a rendezett tanács megszűnt, 1071 frt 20 kr Csongrád vármegye alispánjához beterjesztetett, 928 frt 80 kr behajtása miatt pedig gondoskodni az utód hatóság volt hivatva, de mert azt 1881. évig, midőn Csemegi szolgabírónak választatott, nem cselekedte. Nevezett szolgabíró beszerezvén az előjárás részére szükséges hátraléki kimutatást és megrendelte az összeg behajtását és a vármegyéhez leendő befizetést.

S állandóan szorgalmazta annak behajtását, bár az előjárás biztositotta, hogy azzal egy előjárásági tagot megbízott és okvetlenül befog hajtani az összeg. Már most ha nem hajtattott be és az a fellebbezésben teljesen igazolva lett, helyes eljárás volt-e? Azért többször nevezett főtisztviselőt állásától felfüggeszteni, ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendelni, és ingó és ingatlan tehát huszezer forintot meghaladó vagyonát záralá venni? továbbá, 1881. évben megrendelte a ministerium a Szentes-csongrádi országúti töltésnek egy méterrel leendő fölmosogatását, és megfelelő szélesítését.

Ezen munkát, mert a vármegye egy krajcárt sem adott hozzá, hanem átengedte a közmunka hátralékosokat, az 1883. évi közmunka erőnek kétharmadrészét, és kötelezte Csongrádváros közönségét négyezer forint hozzájárulással, 1884. évig tartott és mert töltést építeni hátralékos természetbeni közmunka erővel nem lehet, de mert a hátralékosok nem is engedelmességek a vármegye közigazgatási bizottsága által jóváhagyott bírságolási határozatok alapján behajtandó összegekből és az említett 1883. évi közmunka erőnek pénzre történt átváltoztatásból, és a 4000 frt felhasználásából volt az említett uttöltés kiépítendő. Ezen munkát a négy év folyamán, mint huszezer forintot vett igénybe, melyről az első számadás 9530 frt erejéig a közigazgatási bizottság által jóváhagyást nyert, a folytatólagos 10700 frtig terjedő számadás pedig nem lehetett beterjeszhető, mert a főtisztviselő által a munkások kifizetése céljából adott ezrekre menő kölcsön összegéből még 700 frt követelése sem lett az előjárásági által behajtva és neki visszafizetve, mert a végrehajtások alkalmával kitűnt, hogy a közmunkások összeírása hibás, és bírságnak egy nagy része behajthatatlan volt. De különben is, mert az alispán ösmerte az okokat, hogy miért nem lehet a számadás beterjeszhető, annak beterjesztése nem is szorgalmaztatott. Ezen adatok is igazolva lettek a fellebbezésben, mert a számadás is be lett terjesztve, és most is meg kell kérjünk, hogy az igazságának megfelelően lette a minisz-

ter információval, midőn Csongrád vármegyének undort gerjesztő határozatát sancionálta? vagy tulajdonképen az említett számadási ügyek idézték-e elő, a botrányt? Mink teljes határozottsággal jelentjük — ki, hogy nem, hanem a minister félre lett vezetve, rágalmozók vették ez ügyben körül, és azt — a Csemegit egy veszedelmes ellenzéki egyenként festették le; ámbar mi nem tartanók bűnnek — ha az volna is, de mert mi sem vagyunk azok: büszkeséggel állíthatjuk, hogy abból bizony ellenzéki egyént még az említett esetek előidézőjei sem fognak faragni. Hanem igen is utját fogja állani minden olyan törekvéseknek, melyek szülő városa, a törvény — igazság, — és az alkotmán elleni merénylet jellegűvel bírnak, bárki — vagy kik által követetnek azok is — el, és nekünk szent meggyőződésünk, hogy erkölcsileg romlott egyének azok, kik az ellene elért sikerekkel, mint befolyásuk eredményeivel fenhéjazólag dicsekednek, és mi törvény tisztelünk, igazság érzetünk, és alkotmányunkon ejtett csorba miatt, ha másként nem lehet, az országgyűlés utján is oda fogunk hatni, hogy az ügy új vizsgálat alá vétessék.

A „Tiszavidék” atyáskodása.

A „Tiszavidék” 5. ik számában „Belviz kérdésünk” cím alatt — anonymus aláírással — egy cikk jelent meg, melyet nemcsak azért, mivel annak írója, egy oly ügybe avatkozik bele szégyenletes tájékozatlansággal, mely az ő közreműködése nélkül kezdeményeztetett s jutott a megoldás stádiumába; hanem, mint e belviz ügy által érdekelt birtokos főképe azért sem hagyjatam megjegyzés, s illetve helyre igazítás nélkül, mert félt, hogy különben ezen ügygel is úgy járnánk, mint az ármentesítési társulással jártunk, hogy t. i. a feltolakodót hivatlan vezető tudatlansága, vagy részrehajlása miatt, a más terhet is, a különben is annyira sujtott, csongrádi birtokosoknak kellene viselniük. Mit pedig annyival is inkább kell kerülnünk, mivel az ármentesítés már

A „CSONGRÁD” TÁRCZÁJA.

Levél.

Bpest, 1890 márc. 8.

Kedves barátom!

Némi tárczkodással veszem kezembe a tollat olvasva az ön b. lapját. Az jut eszembe önkénytelenül is vajon érd ki-e önök-t a sok személyes herce-hurc közt a mi kedves szép ifjú fővárosunk? De aztán tudva azt, hogy Csongrád is egy a tiszta magyar városokból tele a magyar faj összes jó és rossz tulajdonaival, hát otthon pártoskodik, civakodik a tűz hegy körül, de azért, ha a nemzeti ügyről van szó, layomja a pártoskodást a hazaszeretet. Szépen fejű fővárosunk valódi nemzeti ügy, egy nagy nemzeti ügy, melynek utca in valahányszor végig sétálok annyiszor találom a szepet, meglepő.

Most a tavaszi szép idő gyakran csal ki az utcára a környékre kirándulni korán van, meg kell elgédulunk ezekkel, a tavasszal a mi a levegőben van; — ily sétáimkor örömeim látom, mint nyer napról napra ipossusabb alakot a nagy körut, mely pompájában az Andrási utca is el fogja homályosítani. Emei díszesség világos kinevezést a világyos vasut, melynek kocsijain, ha végigrobog a népszobáztól az osztrák magyar pályaudvarig az ez r egy éj meséinek egyikét vél megvalósulni.

Van is ennek a világyos vasutnak bánuja sok: egy kocsi, a mely elé se gép, se ló sincs fogva, mégis fá, még pedig gyorsabban, mint — hogy sokat ne mondjak — a szőlő-szent sívicse is vasut. Mo t már épít a világyos vasut tovább; Szt. I. vér napig, mikorra remélem az ön szülővárosából is sokan zárándokolnak fel hozzánk, kiépt a népszobáztól az Ulfi uti kaszárnyáig, úgy hogy a

világon nekünk lesz a leghosszabb villanyos-vasut hálózatunk.

Őa előtt ez a kép lebeg, azért küzd lapjában otthon. Azonban őa se kedves a saját hazájában; nyakára vette a leghálád tanab szereper a világon. Liberálisust, ha adást hirdet s felőadot béremnek nevezik. Hát hiszen ez ép nem oiy nagy hiba még, mert ha az ember ilyen elveket szegődik szolgáláába az még nem ségyen, s ha vanak szülővárosában olyanok, kik ezért fizetnek is, az csak szülővárosának válik dicséretére — De hát úgy látszik vannak, kik e liberálisus és haladás ellen küzdenek — még pedig fizetés nélkül, és még hozzá fiatal emberek! Pilusquan gyalázat!

No de hát nem elvek küzdelme az, hanem személyek s a sz mély-s gyűlölködésnek, piszkolódásnak áldozatul esnek az elvek is; azért kedves barátom tegye tul magát a személyeskedésen, azokban a kérdésekben — melyk vén asszonyos civódásoknak is beillenék — leghivatottabb bírólész szülővárosának közönsége; őa küzdjön azokért az elvekért, miket zászlójára tűzött, s ha vilányos vasutat nem is, de a Tiszán keresztül hidat építhet.

Barátja: Emem.

Egészségügy.

A gyermekek dadogása.

A mint a gyermeknél leghőször észleljük a dadogásra való hajlamot, a gondos szülőknek azonnal iparkodni kell, hogy őket a kiejtsi bibáról leszoktassák, mert nemcsak tovább észlelnek, annál nehezebb lesz munkájuk.

A dadogásról való leszoktatás következő módon eszközölhető:

Néhányszor napjában vegyük magunk elé a dadogó gyermeket, a bíróságos biztossal vegyük rá, hogy többször lassan ki- és belélegezzék. Az-

tán egy mély belélegzés után először egyes szavakat, később egész mondatokat ejtesünk ki velük lassan, miközben az első szót különösen jól nyújtani engedjük. A mint a próbálgatás közben újra jelentkez a dadogás, s ü tessük be rögtön a gyakorlatot, hogy a gyermek ismét nyugodt a vehe sen lélegesse. S így folytassuk a beszédgyakorlatot mindaddig, míg azt vesszük észre, hogy a gyermek kezd belefáradni.

Ajánlatos továbbá, rászoktatni a dadogó gyermeket, hogy az egyes szavakat kiejtésénél egyik kezével azszára vagy térdére tüssön.

Tudvalevő dolog, hogy kedél izgalom, pl. félelem, aggodás, ijedég stb. a hebegés, vagy dadogást előidézi és elősegíti. Oriztük tehát az e bajban szenvedő gyermekeket minden felindulástól, s a legbarátságosabb, szeretettel esen bánjunk velük mindig. Egészséges gyermekeknek sohase tüssön a keresztentőjára, mivel az ily testi fenyeítés a dadogást előidézheti.

Mint hogy a dadogásnál azon idegek vannak megzavarva, melyek a beszélőszerveket hozzák működésbe: célszerű, ha a fntebbi gyakorlatok mellett, így gyermekeknek a bőröpolásra (nedves ledörzsölések, frottírozás stb.) viselünk gondot, s belső szerveket alkalmazhatunk. Ha pl. a dadogást a hátsó fej és a hátgerincidegek megrázkódattása okozta: akkor arnica, vagy hypericum nyújtandó; ha a baj valami ijedésg folytán keletkezett: akkor opium ajánlatos. Ha vércsong-stio a fejében van jelen, vagy ha ez a beszéd közben rögtön fellép, belladonna alkalmazandó.

A kis gyermekek köhögése.

A kis gyermekek köhögése egy föltte nem szivesen látott, de sajnos, igen gyakori vendég, különösen télutóján s tavasz elején a gyermekszobában. Egyáltalán a gyermekek légzőszerveinek ez az időszak a legveszedelmesebb. A hurutos és egyéb bajok me-

kirótt, és még kirovandó terheit sem leszünk képesek elviselni.

Nagy tájékozatlanságot árul el a cikk írója, midőn a vízjogi törvény 50 §-ára való hivatkozással azért hibáztatja a csongrád-sövényházi ármentesítő és belvíz szabályozó társulatot, mivel — úgy mond a „Tisza” medréhez közelebb vitt vajhái gát felépítésével egyidejűleg, egyszersmind a területén észszegytülemlet belvizek levezetésére szolgálólandott zsilipet is ki nem építette. Mert tudhatta, — vagy ha nem tudta könnyű szerrel tájékozhatta volna magát az iránt, hogy a társulat egy oly tervet terjesztett fel a miniszteriumhoz, melyben egy nem ugyan az ármentesített területen keletkezett, hanem a vízjogi törvény 47 §-sa rendelkezésének megfelelőleg a magasabb területekről lefolyó eső, hó és talajvizek lefolyásának biztosítására szolgáló mintegy 80 ezer fruba kerülő zsilip is volt tervezve. S hogy a zsilip és az ahhoz vezető szorító gátak a miniszterium által töröltetvén annak ki nem építése a társulat ellen gáncsul, s a felsőbb birtokosok azon kívánata mellett — hogy mert a zsilip ki nem épített, a fokozatos elzárás nem eszközölhető, — okol fel nem hozható.

Cikkiró azon ténykedése tehát, hogy ő az imént emített körülmény elhallgatása mellett, a társulat büntös mulasztása gyanánt tünteti fel a zsilip ki nem építését, s ez által a felsőbb birtokosoknak a fokozatos elzárás iránti ellenzését növeli, kétségtelenné teszi, hogy cikkiró a csongrádi érdekelt birtokosok ügyei előmozdítására se kellő készültséggel, — se pedig egyszerűséggel nem bír.

Busszantó tájékozatlanságát bizonyítja továbbá cikkirónak, azon, cikkének végso-raiban foglalt — nézete is, miúta a fokozatos elzárásra készített, s a miniszteriumhoz elterjesztett műszaki terveknek, a belvíz fokozatos elzárására, csak ideiglenesen lehetne és kellene eszközöltetnie, sajátképen pedig ez a belvíz levezetésére szervezendő társulat alakítására kellene alapul szolgálnia.

No hiszen csak az kellene még, hogy a csongrádi birtokosok egy a belvíz levezetésére alakítandó társulatba is bevonas-

yanak, s annak költségeivel is terheltesse-nek. Akkor csakugyan oda mehetnek, ahol a part szakad.

Nem úgy t. cikkiró ur, a törvény s nevezetesen a vízjogi törvény, 48 §-ának a fokozatos elzárásra vonatkozó rendelkezésének végrehajtása éppen elégségséges arra, hogy a csongrádi érdekelt birtokosok a belvíz kártételeitől megóvassanak.

A csongrádi birtokosoknak tehát, amennyiben a határban keletkező u: n: belvizek a vidra mederben helyet találhatnak, semmi szükségünk sincs, egy a belvíz levezetésére alakítandó újabb társulásra. Ez csak a felsőbb birtokosok érdekét és terhet képezheti.

Midőn tehát cikkiró, a törvény imént hivatkozott intézkedésének; hogy az ármentesítő társulatok, csak arról tartoznak gondoskodni, hogy a magasabb helyekről lefolyó eső, hó és talajvizek, mikor azok, az élő vízbe lefolyhatnak, lefolyása biztosítva legyen, — figyelmen kívül hagyásáról, oly ügybe, melyben kellő tájékozottsággal sem bír, belekontárkodik, s oly könnyedén beszél, egy a belvíz levezetésére alakítandó társulatról, azzal csak azt árulja el, hogy ő a belvíztügnél nem érdekelt fél, s annak folytán a költségektől nincs mit tartania, és hogy az érdekelt birtokosok terhei és érdekei iránt, érzékkel és jóakarattal sem viseltetik.

Végül még csak azt jegyzem meg miszerint cikkirót, aki se a csongrádi birtokosokat a belvíz által eddig ért károsodás megelőzésére s illetve elhárítására, se pedig a törvény által szabályozott fokozatos elzárás érvényre juttatása végett soha sem képviselte, szóban forgó cikke megírásánál csakis azon kortes cél vezethette, hogy a belvíz ügy remélhető kedvező elintézése esetén, pártíveit előtt elmondhassa, hogy a belvízügy elintézése érdekében ő is tett valamit, s hogy a kedvező elintézés az ő közbelépése folytán éretett el.

Amicus.

Dohánytermelőink figyelmebe.

III.

A palántás ágyak gyomlálását és tisztán tartását minél szorgalmasabban végezzük, annál szebb, több és erőteljesebb palántákat fogunk azokból nyerni; főképen pedig igen ajánlatos a gyomlálás után a palántás ágyakat gyengén meglocsolni és locsolás után egy-két órára letakarni, hogy a gyom kihuzásával megízott föld leülepedjék és a megízott gyökerű palánták a földben ismét megerősödjenek.

A dohánytermelésre szánt földek másodsor idejében és kellően megszántandók, mert a törvény legalább is kétszeri szántást kíván a dohányföldnél. — Ezen megszántás befejeztevel igen ajánlatos a kihuzott barázdába a szélfogó növénynek szegélyül napraforgó magot ritkán, mintegy tenyérnyire egymástól vetni, hogy az korán ki kelvén, növésevel előrehaladjon, azon rendelkezésének, hogy a dohányleveleket később a szélszagatástól megóvja csak így felelhetvén az meg.

Habár szélfogó növényeknek még más növények is mint kukorica, cirok, kender is használható, melyek azonban a dohányföldök szélbarázdáiban legalább két sorban vetendők; ezek felett mégis a napraforgó azon igen nagy előnyökkel bír, hogy először egy sorban is elég szélfogó védelmet nyújt; tehát kevesebb helyet igényel a földön, másodsor sokkal hamarabb fejlődik, mint a fentirt többi növények és így hamarabb is menti a dohányleveleket a szélszagatástól, azonkívül nyeles levelei sokkal

jobban törlik meg a szélhullámokat, igen nagy szénsavkifehelő képességüknel fogva még akkor is harmatot állítanak estefelé és hajnalban, mikor másutt egészen harmat nélküli a légkör, mi által a dohánynövényeket éppen a nagy torróságokban felüditik; harmadszor pedig a gazdának sokkal többféle hasznot hajtának a többi fentirt növényeknél, mert a tányérvirág, ha azt kellő időben letörjük és szerűn kiterítve a napra, megszáritjuk, — vagyis még magjának teljes megérése előtt mi által annak kihullását is megakadályozzuk — tokjával együtt négy felé vágva kitűnő és igen tápdus téli takarmányul szolgál rideg marhának, csikónak, telető marhának, disznónak és malacoknak; magja pedig mindenféle baromfinak, mely azonkívül o ajat is ad, mit világitásra, gépek, kocsitengelyek kenésére igen jól lehet használni és ponyvákat vagy zsákokat ártva bele: vízmentes ponyvákat és zsákokat nyertünk; kórója pedig ideiglenes kerítéseknek a dohánypalántás ágyak védelmére a szél és homokfúvás ellen, végre pedig tüzelő anyagul is igen jól használható.

KUKÁS.

H I R E K.

— Boldog ünnepeket!

— Miért esik husvét ünnepe egyik évben korábban, másik évben később? Nagy Konstantin Kr. u. 325-ben Nicában egy zsinat által elvégeztette, hogy a keresztény husvét sohasse essék a zsidó husvétal egy napra. (A zsidók tudvalevőleg Egyiptomból lett szabadulásuk emlékére kinnepelik.) A husvét meztünetese a tavaszi éjnap egyen eső holdtöte után következő vasárnapra határozatott el. E szerint, ha mártius 21-ére esik a tavaszi éjnap egyen, s a holdtöte és a nap szombat, akkor a következő vasárnap, azaz mártius 22-ére esik husvét. Ha a holdtöte mártius 20-ára esik, s a nap szombat, a husvét nem tarthatik meg a következő nap; mert megelőzte az éjnap egyent. Ilyenkor be kell várni az éjnap egyen után eső legközelebbi holdtölet, mely ápril 18-ra esik, s ha e holdtöte éppen vasárnapra esik: úgy a niceai törvény értelmében csak a holdtöte után következő vasárnap lehet a husvétot meztünetelni, vagyis ápril 25-én. Ebből láthatjuk, hogy a husvét ünnepe mártius 22-éné hamarabb és ápril 25-nél későbbre nem eshet, tehát 35 nap az, amely között a husvét vált kozik. Dacára a niceai zsinat rendelkezésének, ez évben mégis az összes vallásfelekezettek husvétja egybe esik. Ugy a rom. kath., mint a görög, mint az óhitűek, látharansok, kalimisták és zsidók husvétja ma van. El lehet tehát mondani hogy ma az egész föld ker-ks g-m élő népek ünnepeinek, ami nagyjában történt számításunk szerint, minden 278 évben fordulhat csak elő.

— A Tisza rohamosan árad. A Körös, Tisza, Maros-menti ármentesítő társulat vonalán a hódmezővásárhelyi határban, a Tisza balpartján fekvő koldi zápor, gyors vizáradás miatt erős csurgás támadt. Pokomány igazgató, Endre és Szilágyi társulati mérnökök a veszélyes csurgás elfogásán dolgoznak. A vásárhelyi tanács Fekete Márton társulati főigazgatót az esti órákban távirati uton a helyszínre hívta intézkedés végett. Vasárhely városában nagy izgatottság uralkodik, mert ugyanezen a szakaszon dől be pár év előtt a kis tiszai zsilip.

— Gyömbér Pál halálhírete. Gyömbér Pál a hétszerez rablójlikos halálhíretét ő felsége a király helyben hagyta. Az iratokat a napokban küldték le Szegedre. A kivégzés a napokban történt. Egy izben ugyhisszük említettük már, hogy Gyömbér ölte meg az örög Forgeteg Bálindo is.

— Itt a fecské! A gólyán kívül egyetlen egy madár sincs, a melyet oly örömmel üdvözölne a nép, mint a fecskét, a tavasznak első, kedves hírnökét. Különösen örülnek a fecskének a csunya lányok, mert a ki először lát fecskét és elmondja azt a verset, hogy „Fecskét látok, szeplőt hanyok,” az rögtön oly szép lesz, mint a tündér Ilona. Így van megírva a régi meséskönyvekben és talán még mai napig is sok csunya kis leány szentül hisz ebben a babonában. Nos, hát most már a tisztelt poeta zenghet diszkölteményeket, a melyeket ábrándos-lelkű ifjak és hajadonok bátran elszavalhatnak, mert a fecskék valóban itt vannak, reggelenként látni őket a házak ereszei alatt, a mint szorgoskodva kinézik maguknak a fecskéknek a helyet.

— Legbiztosabb házlezer mérgezések esetén. Ha hirtelen mérgesései eset fordulna elő, akkor haladéktalanul vegyünk teljeselti kávéskanálnyi kő-szén-savas konyhasót és félannyi mustárt, a mely meleg, vagy hideg visben feloldva s összekeverve a megmérgettnék beadatik, a ki erre egy-két perc mulva biztosan hányni fog. Ha es megtörtént s így a gyomor tartalma ki van vetve, akkor a mérég hátrálódó részének megsemmítése végett adjunk be még az illetőnek egy-két tojás fehérét s rá egy césse jó erős fekete kávé.

— Gyapjunyíró gépet mutattak be mult hó 27-én, csütörtökön délután 4 órakor az országos magyar gazdasági egyesület helyiségében (Ulői ut Köstelek.) Ezen gyapjunyíró gép már Ausztráliában a juhtenyésztők között nagy elterjedésnek örvend és hazánkban a juhoyajak birtokosainál szintén méltó érdeklődéssel fog találkozni. A gépet Londonból hozatta az egyesület s azt egy angol munkás fogja kezelni. Egy ilyen kési nyírógéppel állítólag 106 darab birkát lehet egy nap alatt tökéletesen megnyírni.

— Koritnica fürdő. A lipői kárpátok legszebb fürdőjében Koritnicán az idén is május 15-én nyílik meg a szezon. Fürdőink sorában Koritnica egy kitűnő speciális gyógyforrásai, mint kedvező fekvésénél fogva a legelső helyek egyikét foglalja el. Gyomor- és bélbetegségekben vérszegénység és annak minden következményeinél, máj- és lépdegenatban, sárgaságban, de különösen aranyeres bántalmakban és sápkórban szenvedőknek páratlan hatású a fürdő, melyt az ország legtávolabb vidékéről sőt külföldről is felkeresnek a gyógyulni vágyó beegyek. Koritnica berendezése egy higiéniai, mint kémiai tekintetben teljesen a mai kor színvonalán áll. Kitűnő hatású vizei mellett erősítő ásvány- és fenyőfürdők, juhsav, massege s. b. a kitűnő gyógytényező, melyekhez a természet egyszerű adománya: a mindig ozondu, balsamos levegő és f nyves sétányok seregszerűen csatlakoznak. Tavaly óta — mint levelezőnk írja — megszabású utasokat is végeztek a fürdőben. Nevezetesen a kor követelményeinek megfelelően berendezett külön férfi és női hideg vizgyógyintézetet építettek; a forrásokat újra foglalták s működő szivókat látták el, úgy hogy most már az ásványvíz ivása és töltögetése nem a régi primitív merítéssel történik, hanem egy csap megnyitása után magától folyik a forrásvíz. A Zsófia-forrás két méterrel mélyítették, s az úgy talált új szén-savas erek bűmlése és egy régi édesvízű érnek elzárása által az ásványvíz erejét nagy mértékben fokozták. E forrás környékén nagy kiterjedésű vaslápföldtelepet is fedeztek fel, — ami eddig Koritnicán nem volt — minek folytán már az idén vasasfürdők is lesznek kaphatók. Mindem újítások hivatalosnak a régi híres fürdő látogatottságát még nagyobb fokra emeli. Szélfáradástól védett kedvező fekvésénél fogva Koritnicának mindig állandó derült tavasza és s sze van, miért is a fürdőt betegeknek az első és utolsó szezomban (május 15 — július

1-ig és aug. 15 — szept. végéig) annál inkább ajánljuk, mert ez időben az árak tetemesen mérsékeltek, úgy hogy kényelmes lakást és teljes állatást naponta 2 frt 50 krért lehet kapni. Az odautazás a kassa-oderbergi vasuton Rózsahegyig s a magyar államvasuton Besztercebányáig s onnan kocsival kitűnő hegyi uton történik. — Tanácsos, hogy lakás iránt mindenki jó előre forduljon az igazgatósághoz, mely készséggel ad bővebb felvilágosítást s megküldi a fürdő prospectusát.

Hasznos tudnivalók.

— A penészes kenyér hatása az állatokra. A penészes kenyeret rendszeren a baromfival szokták feletetni, a mi olyan hiba, mely sokszor nagyon is megboszulja magát. Bár mily jó eleág a házi kenyér kis adagokban a baromfi számára, a penészes kenyér határozottan veszélyes, mert mérget tartalmaz, mely kólikát idéz elő, hasmenést s a hátsó részek felfúvódását okozza, melyek következtében az illető állatok gyakran elpusztulnak. Ugyan ilyen hatása van a penészes pogácsáknak is a házi állatokra. A penészes kenyeret tehát, hogy a baromfiak meg ne ártsanak, főzzük meg s úgy adjuk a tyukoknak, kacskának, s más szárnyasainknak.

— A szőlővesszők gyökereztetése. A dugványoknak tavasszal vágott szőlővesszők, ha előzetesen nem gyökereztetjük, nehezen és kevésbé biztosan gyökereznek meg, mielőtt legelőszertibb, ha előbb egy ideig visben áztatjuk s aztán is elszuk. A megtisztogatott, de el nem vágalt szőlővesszőket kisebb-nagyobb kékébe kettjük és 5-10 cm. mélyen vízbe állítjuk. Folyó vízben minden két hét egy karóval, melyet a kéké közepén vertünk át, a palik fenekére erősítjük. Az, hogy meddig áztatunk a szőlővesszők, a víztől és könnyező levegőtől is függ. Rendszeren két hét elég az áztatásra, ez idő alatt a vesszők felső szemei már szinte hajának, míg az alsók állva maradnak. Leghelyesebb, ha az áztatást március közepén kezdjük, hogy március vége, vagy április elején azonnal iskolába ültethessük, mer ezen előkészítés által a vesszők alsó metszéspontján lapát kallusz képződik, mely az oxigén hozzájárulását nem szüksgli, kissé több munkát igényel, de jobb az előbbinél a trágyadombon való gyökereztetés. Ez úgy végezhető, hogy a fűs trágyadombot 60-70 cm mélyen leássuk s a készített dűdör fenekére 20-25 cm. magas, illetve vastagságban laza talajréteget terítünk, a melybe az üszeközött szőlővesszők kényinkint elhelyeztetnek. Kéőbb figyelemmel kell lenni a rendszer nedvesség tartására, a mit olykor locsolás által kell pótolnunk. Továbbá gond fordítandó arra is, hogy a kékébe közt és beállított vesszők mind a földbe érjen legalább 3 alsó szemük. A kékék köze körülhanyal töltendő ki, úgy, hogy az egyes vesszők köze is betöltészek, hogy azok megpenészedést elkerülhessük.

— A korai vetés hátrányai. Noha túlzott szempontból előnyös, ha a kertész minél korábban állíthat elő szőlősféléket, virágokat és más növénye-

ket, sokszor mégis nagy kár is háramlik rá abból, hogy a korán nevelt palántákat nem ültetheti el annak idején. Ilyenkor, vagy nagyra nőnek, úgy, hogy az átültetés után többé erőteljes növényekké nem fejlődhetnek, vagy néha mintegy visszaféjődnének, megfésodnak, hosszú karó-gyökereket bocsátanak, míg a vékony gyökerek megfogyznak; pedig ez utóbbiakra a növénynek szüksége van, midőn átültetik, hogy új helyén gyökereket, hajthasson és táplálékot vehessen fel. A növények, melyek sokáig állnak a helyükön, beteges gyökertűk, s s átültetve rendszeren elpusztulnak. Mindezen esetekben tehát az igen korai vetés káros. Mielőtt tehát a vetéshez fogzánk, meg kell fontolnunk, meddig állhatnak a növények a melegágyakban, vagy gyökereik megbetegedésnek és mikor ültetjük át. Oly falytát melyek lassan nőnek korán vethetők, ugyszintén az olyanok, melyeket szabadba, vagy cserepekbe való átültetésük előtt pikirozni, azaz más szekrényekbe, vagy melegágyakba ültetni kell. A többi hamarabb fogamzik meg és erőteljesebb, ha később vetjük. Legkárosabb a korai vetés a szőlősfélékre úgy, hogy gyakran teljesen haszontalannokká lesznek. Ugyanezt mondhatjuk sok virágról is. És ha a növények gyökerei épségben is maradnak, mégis leg többnyire kiélt növények, melyek átültetve azonnal természetesen rendelkezésüknek megfelelői igyeksznek, virágoznak, magot hoznak és elpusztulnak, a nélkül, hogy várákozásunknak eleget tettek volna. Egészen mást mutat egy fiatal, erőteljes és ép gyökertű növény, midőn átültetjük. Könnyen nő, kiszélesedik, sok gyümölcsöt hoz és sokáig él. A korai vetés legkevésbé árt meg a cserepes növényeknek, mert a palántákat hármikor el lehet ültetni, a nélkül, hogy számolni kellene a külön lég-mérséklettel, továbbá az oly nyári virágoknak, melyek eléggé erősek arra, hogy ha már áprilisban szabadba jönnek, a hidegek ellenállhassanak, azoktól olyanok is, melyek lassan növevők miatt pikirozás kívánnak. A cserejefélék közül csak azokat lehet korán vetni, melyek mindjárt az első évben virágoznak. Semmi esetre sem szabad a szőlősféléket korán vetni, akár pikirozni, vagy egyenkint cserepekbe ültetni akarnók, hogy midőn megerősödtek, vagy melegágyba, vagy szabadba ültessük azokat.

Vasuti menetrend.

K.-Kis-Szállásáról indul	12:48	6:18
Félegyházáról indul	12:15	5:40
Budapestről indul	7:45	12:—
Temesvárról indul	8:57	10:45
Csongrádra érkeik	1:31	7:03
Csongrádról indul	9:—	2:15
K.-Kis-Szállásáról indul	9:52	3:01
Félegyházára érkezik	10:29	3:36
Temesvárra érkezik	4:34	7:02
Budapestre érkezik	2:19	8:05

A „CSONGRÁD” KÖNYVNYOMDÁJA

CSONGRÁDON.

Elvállal minden, a

könyvnyomdászat körébe vágó munkákat,

ugymint:

diszes számlák, jegyzékek és tudósító levelek, eljegyzési és esketési kártyák, izléses meghívók és tánczrendek, étlapok, városi és községi hivatalos nyomtatványok;

ÁRJEGYZÉKEK, CIM-, ASZTALI ÉS NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK

táblás kimutatások, takarékpénztári mérlegek, időszaki és folyóiratok, hirdapok, művek, díszes kivitelű szalag-aranyozások,

Ipar és kereskedelmi körlevelek, ügyvédi és irodai nyomtatványok, levélpapírok és borítékok cégnyomással,

FALRAGASZOK stb. stb. minden szín és nagyságban gyors, pontos, izléses és jutányos áron.

Ugyanitt a

CSONGRÁD

cimű társadalmi heti közlöny részére előfizetések elfogadtak, hirdetések felvétetnek.